

Concept Boardletter 2020

Gemeente Almere

4 november 2020

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Almere
Postbus 200
1300 AE ALMERE

Onderwerp
Boardletter 2020

Datum
4 november 2020

Kenmerk
2011972ED8/JS

Geacht leden van de raad,

Wij hebben, conform het door u genomen besluit, als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2020, de interim-controle voor de gemeente Almere uitgevoerd.

De interim-controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van de administratieve organisatie en interne controle. Tevens heeft de interim-controle als doel om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2020 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. In deze boardletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen.

In het kader van de interim-controle hebben wij gesprekken gevoerd met diverse medewerkers en hebben wij ook veel stukken van de organisatie ontvangen. Wij spreken onze waardering en dank uit voor de inspanningen van de organisatie om dit in een relatief kort tijdbestek mogelijk te maken en de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze interim-controlewerkzaamheden is verleend.

De detailbevindingen vanuit de interim-controle rapporteren wij in een afzonderlijke rapportage aan de ambtelijke organisatie. De voorliggende boardletter bevat de naar onze mening bestuurlijk relevante bevindingen en aanbevelingen voor het college.

Wij hebben deze boardletter eveneens aan het college uitgebracht, en hebben onze detailbevindingen per proces afzonderlijk gerapporteerd aan het managementteam Financiën & Control.

Graag willen wij deze boardletter en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen op 3 december a.s. aan u toelichten.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. J.J. Zuidema RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen
beantwoorden graag uw vragen
over deze boardletter:

Jaapjan Zuidema

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1647
jzuidema@deloitte.nl

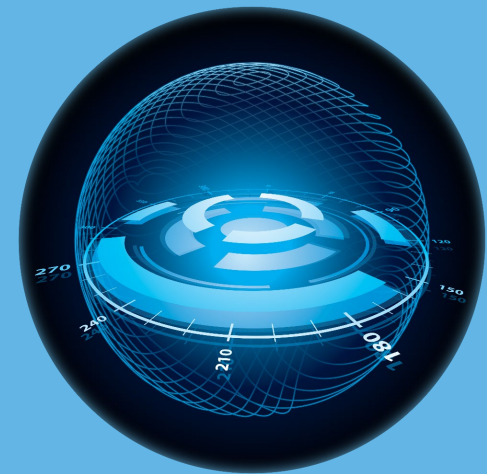
Oscar Ferrero Scholte

Senior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1729
oferreroscholte@deloitte.nl

1. Bestuurlijke samenvatting	4
2. Opvolging eerdere jaren	11
3. Rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten	15
Bijlage: Reikwijdte van onze werkzaamheden	18

1. Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste boodschappen

1. Bestuurlijke samenvatting

De basis voor onze controle is het auditplan 2020 dat met het managementteam Finance & Control en de wethouder Financiën is afgestemd. In deze boardletter geven wij u inzicht in de (ontwikkeling van de) interne beheersing van de gemeente Almere. Wij hebben tijdens onze interim-controle de procesrisico's onderzocht, en ons primair gericht op de opzet, het bestaan en (waar mogelijk en relevant) de werking van de interne beheersingsmaatregelen, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening 2020. In deze bestuurlijke samenvatting geven wij onze belangrijkste boodschappen weer voor de jaarrekeningcontrole 2020 van de gemeente Almere. In hoofdstuk 2 ('Opvolging eerdere jaren') hebben wij de opvolging van onze bevindingen uit 2019 toegelicht. In hoofdstuk 3 gaan wij nog in op de Rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten.

Onderwerp

Boodschap

Overall beeld interne beheersingsomgeving

Ons overall beeld vanuit de interim-controle 2020 is dat de interne beheersing vergelijkbaar is met 2019 en van een goed niveau is om te komen tot betrouwbare financiële verslaggeving.

Op basis van de follow-up van onze aanbevelingen uit de rapportages over het boekjaar 2019 blijkt dat de organisatie een groot aantal aanbevelingen heeft opgevolgd dan wel de opvolging ervan op dit moment onderhanden heeft. Uiteraard zijn er ook altijd aandachts- en verbeterpunten om de interne beheersing nog verder te optimaliseren.

IT-control framework

Gemeente Almere heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan het verbeteren van de controles op het IT-landschap om te komen tot deugdelijke financiële verslaggeving. Dit heeft in 2019 geresulteerd in de realisatie van een IT-control framework. In dit framework staan relevante normen beschreven waarbij delen van het IT-landschap worden getoetst. Bijvoorbeeld om te borgen dat rechten van medewerkers die niet meer in dienst zijn van de gemeente tijdig worden ingetrokken.

Uw gemeente heeft ons vanaf de start van het kalenderjaar 2020 betrokken bij de ontwikkelingen en stand van zaken van de IT-audit. Wij hebben aan het begin van het jaar kennisgenomen van het IT-auditjaarplan en het control framework en deze op zijn merites beoordeeld. Wij hebben geconcludeerd dat zowel het jaarplan als het normenkader robuust genoeg zijn voor de uit te voeren IT-audit werkzaamheden door team Audit.

Tussentijds heeft u ons geïnformeerd over de voortgang van de IT-audit. Wij hebben begrepen dat ieder kwartaal een interne IT-audit wordt uitgevoerd door team Audit en dat uitkomsten hiervan worden vastgelegd in een (standaard) rapport en worden besproken met de relevante stakeholders. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomsten van de IT-audit over het derde kwartaal. Vooralsnog zijn er geen harde fouten of onzekerheden geconstateerd. Uit uw eigen rapportages blijken nog wel een beperkt aantal aandachtspunten. Het gaat hier in het bijzonder om de tijdige uitvoering van de tweede lijnwerkzaamheden de kwaliteit van de vastlegging daarvan. Wij onderschrijven de intern gerapporteerde aandachtspunten. In algemene zin concluderen wij dat de gemeente Almere de ambities voor het boekjaar 2020 waarmaakt, de IT-audit in opzet en bestaan voldoet en dat er een goede basis ligt voor de financial audit om te steunen op de werking intern uitgevoerde IT-auditwerkzaamheden.

Wij hebben begrepen dat de (interne) IT-audit over het gehele boekjaar 2020 in december volledig zal worden afrond. Met uw gemeente hebben wij afgesproken dat wij aan het einde van het boekjaar onze review op bestaan (en werking) van de interne beheersmaatregelen uitvoeren. Hierover zullen wij in ons accountantsverslag naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole rapporteren.

1. Bestuurlijke samenvatting

Onderwerp

Boodschap

Effecten coronacrisis

De coronacrisis en de onzekerheden die daarbij horen, zorgen ervoor dat 2020 wezenlijk anders verloopt dan andere jaren en het is onzeker hoe lang deze crisis nog gaat voortduren. Het heeft veel impact voor de inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen van Almere, maar ook op de financiële positie van uw gemeente. Er zijn minder inkomsten en meer uitgaven. Daarnaast is er op onderdelen onzekerheid over de bijdragen van het Rijk. Dat geldt zowel voor de uiteindelijke compensatie van gemeenten als de structurele wijzigingen die - los van de coronamaatregelen - nodig zijn om lokale overheden op een goede manier hun werk te laten doen.

De gemeente Almere heeft hierdoor te maken met veel nieuwe ontwikkelingen en vraagstukken vanuit de lokale omstandigheden. Hierbij kan gedacht worden aan het tijdelijk opschorten van de verplichtingen voor huurders van gemeentelijke panden, doorbetalingen in verband met omzetgaranties of continuïteitsbijdragen aan zorgaanbieders, maar ook lagere inkomsten uit bijvoorbeeld straat- en garage parkeren.

De (financiële) impact op gemeente Almere is een belangrijk thema bij onze controle. Wij hebben bij onze interim-controle inzicht verkregen in de impact op uw organisatie, processen en financiële stromen. De (nieuwe) Tozo-regeling vergt zowel intern als extern een extra controle-inspanning bij de controle van boekjaar 2020. Gezien de specifieke aard van deze transactiestroom, het feit dat deze activiteit nieuw is voor de gemeente en de omvang van de transactiestroom materieel is, hebben wij in detail inzicht in dit proces verkregen.

We hebben kennis genomen van de Monitor Coronacrisis 'de effecten van de COVID-19-pandemie op Almere in beeld (nr. 10 d.d. 15 september 2020) waaruit de impact voor gemeente Almere blijkt. Wat naar onze mening nog kan worden opgenomen in de monitor is een overkoepelend financieel overzicht met de totale financiële impact van de COVID-19-pandemie. Daarnaast hebben wij kennisgenomen van de programmabegroting 2021 het college de impact op de gemeentelijke begroting heeft toegelicht, daarnaast zijn per programma de corona-effecten inzichtelijk gemaakt. Wij concluderen dat de gemeenteraad hiermee periodiek en op de belangrijkste niet-financiële aspecten wordt geïnformeerd.

Op basis van onze interim-controle brengen wij de volgende onderwerpen onder uw aandacht:

- **Tozo-regeling (tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)**

Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze regeling vult het inkomen van zelfstandige ondernemers aan tot het sociaal minimum indien het inkomen van de zelfstandig ondernemer door de coronacrisis onder het sociaal minimum daalt. Tozo 1.0 is in werking getreden per 1 maart 2020 en liep af op 1 juni 2020. Vanaf 1 juni 2020 tot en met 30 september 2020 kunnen ondernemers een beroep doen op Tozo 2.0. Vanaf 1 oktober kan een beroep worden gedaan op Tozo 3.0. Gemeenten hebben tot juni 2020 circa € 1,45 miljard aan kosten gemaakt voor de uitvoering van de Tozo-regeling. Per 30 september 2020 bedraagt de bevoorschotting circa € 35,5 mln. aan het ZLF.

De uitvoering van Tozo is een taak van de gemeenten. Het rijk vergoedt in beginsel alle kosten die gemeenten moeten maken. De Tozo-regeling leidt hierdoor tot een last in de jaarrekening met daar tegenover de rijksvergoeding ervan. Verantwoording over de bestedingen vindt naar verwachting plaats via de SiSa-bijlage in de jaarrekening. De uitvoering van Tozo is uitbesteed aan het Zelfstandige Loket Flevoland (ZLF).

1. Bestuurlijke samenvatting

Onderwerp

Boodschap

Effecten coronacrisis

Uw gemeente heeft de eerste gesprekken gehad met het ZLF en is bezig om een controleprotocol op te stellen inzake de verantwoording en de controle op de verantwoording van ZLF over 2020. De gemeente heeft nog geen definitieve afspraken over de verantwoording van de Tozo-regeling door het ZLF aan de gemeente. Per 30 september 2020 bedraagt de bevoorschotting circa € 39,5 mln. (inclusief circa 4 mln. voor uitvoeringskosten) aan het ZLF.

De Tozo kent verschillende rechtmatigheidseisen. Voor wat betreft de eerste tranche is besloten - mede met het oog op de 'hardheidsclausule' - een strikt onderscheid te maken tussen fundamentele, belangrijke en formele rechtmatigheidseisen. Het onderscheid tussen fundamenteel en belangrijk is gemaakt omdat fouten en onzekerheden ten aanzien van deze eisen verschillende consequenties hebben voor de rijksvergoeding. Rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden inzake belangrijke rechtmatigheidseisen vallen onder voorwaarden binnen de werking van de hardheidsclausule en leiden daarmee in principe niet tot een korting op de rijksvergoeding. Het Rijk verwacht van gemeenten echter wel dat zij geconstateerde tekortkomingen opheffen om het aantal toekomstige fouten en onzekerheden zoveel mogelijk te reduceren. Het voldoen aan de fundamentele rechtmatigheidseisen is essentieel voor zowel de beoordeling van de rechtmatigheid als voor het in aanmerking komen voor rijksvergoeding, waarbij het Rijk gemeenten onverkort houdt aan nakoming van de vereisten.

Voor de rechtmatigheidscontrole van de gemeentelijke jaarrekening speelt het onderscheid tussen fundamentele en belangrijke rechtmatigheidseisen feitelijk geen rol, aangezien deze ongeacht de aard van de tekortkoming meewegen in het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening. Over de (rechtmatigheid van de) Tozo-uitkeringen verantwoordt uw gemeente zich via de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2020. Uw gemeente heeft zodoende nog de mogelijkheid controle- en waar nodig herstelacties uit te voeren om dossiers te completeren en indien mogelijk fouten en onzekerheden alsnog weg te nemen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van landelijke data-analyses van het inlichtingenbureau. Wij adviseren u de komende periode te benutten voor deze controle- en herstelacties, zodat deze tijdig in gang zijn gezet en zijn afgerond (voorafgaand aan het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2020).

Uw gemeente, treedt na publicatie over de verantwoordingsvereisten door het Rijk, in overleg met ZLF, over de verantwoording aan uw gemeente. Ook de accountants van gemeente Almere en gemeente Lelystad hebben afstemming over de verantwoording en de controle

• Waarborgen en garanties

In het kader van onze interim-controle hebben wij met uw financieel adviseur en controller gesproken over de waarborgen en garanties. De gemeente beoordeelt jaarlijks welke waarborgen en garantstellingen zijn verstrekt voor opname in het overzicht waarborgen en garantstellingen in de jaarstukken. De gemeente voert periodiek risicoanalyses uit voor de verschillende doelgroepen (zoals woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen of sportverenigingen) waaraan de gemeente waarborgen en garanties heeft verstrekt. De risico's worden over het algemeen laag ingeschat en tot op heden zijn er ook nog geen aanspraken geweest op verstrekte waarborgen en garanties.

1. Bestuurlijke samenvatting

Onderwerp

Boodschap

Effecten coronacrisis (slot)

• Administratieve organisatie

Uw gemeente is voortdurend bezig met het inventariseren van de impact van COVID-19 op de diverse processen binnen de gemeente. Dit proces is momenteel onderhanden en zal een uitgebreide analyse bevatten per onderdeel. Op basis van deze risicoanalyse zullen de procesbeschrijvingen aan het begin van 2021 opnieuw herijkt worden om de wijzigingen als gevolg van COVID-19 ook in de processen te verwerken. Wij onderschrijven de werkzaamheden die uw gemeente verricht inzake de invloed van COVID-19 op de processen. Wij hebben met uw ambtelijke organisatie gesproken over de financieel significante processen en hebben hierbij aandacht gehad voor de invloed van COVID-19. De interne inventarisatie van alle processen is momenteel nog onderhanden. De opvolging hiervan wordt gerapporteerd in ons accountantsverslag 2020.

• Inkopen

Uw gemeente heeft voor het proces inkopen, in het bijzonder de betaalorganisatie, aanpassingen gedaan als gevolg van de coronacrisis. In het verleden werden betaaladvieslijsten fysiek getekend door de daartoe bevoegde medewerker. Sinds halverwege maart 2020 is dit aangepast naar een digitale parafering. Hierbij parafeert de bevoegde medewerker in PDF de betaaladvieslijst. Wij onderschrijven deze aanpassing omdat deze zorgt voor verdere digitalisering van de bedrijfsvoering en voor efficiëntere behandeling van de betalingen.

• WMO en Jeugd

De coronacrisis heeft veel invloed gehad op de werkzaamheden binnen het sociaal domein. De rijksoverheid heeft dringend beroep gedaan op gemeenten om te zorgen voor de zorgcontinuïteit. Hierbij is geadviseerd om de niet-geleverde zorg ook door te betalen. Hiertoe heeft Almere een werkgroep opgericht dat zich bezighoudt met het proces inzake de zorgcontinuïteit. Dit proces bevat een aantal controles om vast te stellen of de aanvraag gehonoreerd kan worden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van zogenaamde toetsingsformulieren. Hierbij wordt een analyse gemaakt van de gerealiseerde omzet en gedeclareerde bedragen en het aanvraagformulier. Op dit moment is er nog geen volledige controle uitgevoerd op de aanvragen (de uiterste inleverdatum is 1 oktober 2020). Hierdoor hebben wij nog geen beoordeling van het proces kunnen uitvoeren. In ons accountantsverslag 2020 rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot dit proces.

• Uitkeringen/Bijstand

Het aantal uitkeringsaanvragen is in 2020 ten opzichte van 2019 toegenomen als gevolg van de coronacrisis. Dit heeft zijn invloed gehad op de interne organisatie van de gemeente. Door het verhoogde aantal aanvragen is het noodzakelijk geweest om personeel in te huren. Dit leidt tot hogere lasten door externe inhuur. Door de coronacrisis is er een verhoogd risico ten aanzien van de rechtmatigheid, omdat voor uitkeringen waarover gereede twijfel bestaat over de rechtmatigheid, nog geen huisbezoeken plaats hebben kunnen vinden in verband met corona. Door uw gemeente zijn hierop aanvullende beheersmaatregelen ingesteld om de rechtmatigheid te borgen. Wij onderschrijven het belang van aanvullende en vervangende controlewerkzaamheden om de rechtmatigheid van de uitkeringen te borgen.

Voor de jaarrekeningcontrole 2020 onderkennen wij in ieder geval aandachtspunten voor de inbaarheid van leningen, aanspraken op de garantiestellingen, de gemaakte prestatieafspraken bij de subsidies en de verstrekte omzetgaranties of continuïteitsbijdragen en de vergoeding van meerkosten bij de WMO- en jeugdhulp.

1. Bestuurlijke samenvatting

Onderwerp

Boodschap

Floriade

Overeenkomstig voorgaande jaren voeren wij een afzonderlijke controle (ingevolge Motie RG-110/2014 van 28 augustus 2014) uit op de paragraaf Floriade in uw jaarrekening. Wij voeren deze controle uit met een lagere materialiteit dan die voor de jaarrekening als geheel. Deze bedraagt 1% van de totaal verantwoorde uitgaven in de paragraaf Floriade (kosten, investeringen en verstrekte geldleningen). Hierbij zijn wij voornemens de volgende werkzaamheden te verrichten:

- Aansluiting projecten in de paragraaf Floriade 2020 met begroting.
- Aansluiting van de gerealiseerde baten en lasten met de financiële administratie.
- Steekproef op de juistheid van de verantwoorde kosten voor totaal Floriade en per deelproject.
- Vaststellen van de aansluiting mutaties reserves met de raadsbesluiten.
- Vaststellen van de juistheid en volledigheid van de storting in de voorziening negatieve grondexploitatie.
- Beoordelen van de verenigbaarheid van de niet-financiële informatie in de paragraaf en beoordeling van de kwaliteit van analyses en toelichtingen.

Wij hebben tijdens onze interim-werkzaamheden de opzet van het proces rondom de financiële begroting en de realisatie beoordeeld. Deze processen wijken niet significant af van de reguliere processen binnen de gemeente. Wij hebben hierbij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

Afgelopen zomer zijn de uitkomsten van de bestuurlijke verkenning Floriade Expo 2022 aan u gepresenteerd. Als onderdeel van de besluitvorming bij de rapportage heeft u ook besloten € 2,9 mln. toe te kennen als aanvullend budget.

Daarnaast is de totale risicoreservering voor de floriade businesscase met € 13,3 mln. verhoogd tot € 26,6 mln. De verhoging ad € 13,3 van de risicoreservering ziet met name toe op het scenario dat (o.a. als gevolg van de coronacrisis) de bezoekersaantallen 20% lager zullen zijn dan in de business case is opgenomen. Hiervoor is een bedrag van € 10,4 mln. (van de € 13,3 mln.) opgenomen in de risicoreservering.

In ons accountantsverslag 2020 rapporteren wij over de detailuitkomsten van onze controlewerkzaamheden.

Fonds Verstedelijking Almere

Overeenkomstig voorgaande jaren voeren wij als onderdeel van onze opdracht een controle uit op de bestedingen die ten laste van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) zijn gebracht. Wij houden in dit kader rekening met de vereisten zoals opgenomen in het door uw raad vastgestelde controleprotocol. In ons accountantsverslag 2020 rapporteren wij over de detailuitkomsten van deze controle.

Interne beheersing grote projecten - FVA

Als onderdeel van onze interim hebben wij ook de opzet van de interne beheersing van grote projecten zoals die o.a. binnen het FVA worden uitgevoerd. Wij hebben hierbij de processen van de verplichtingenadministratie, factuurverwerking, communicatie/overlegstructuur en tussentijdse informatie voorziening beoordeeld. Op basis van onze werkzaamheden concluderen wij dat in het proces voldoende waarborgen zijn getroffen in het kader van de beheersing.

1. Bestuurlijke samenvatting

Onderwerp

Boodschap

Grondexploitatie

Wij hebben in het kader van onze interim met uw medewerkers gesproken over de actuele ontwikkelingen in het grondbedrijf. In het bijzonder hebben wij de gerealiseerde gronduitgiften tot en met 30 september besproken. Op basis van de realisatie en de verwachtingen voor het laatste kwartaal worden de prognoses voor 2020 grotendeels gerealiseerd. Ten aanzien van woningbouw wordt een kleine verschuiving naar 2021 verwacht van circa 200 woningen. Ten aanzien van bedrijventerreinen is vrijwel de hele prognose voor 2020 gerealiseerd. Uw gemeente houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Bij onze jaarrekeningcontrole beoordelen wij de geactualiseerde prognoses op korte termijn < 3 jaar) aan de hand van de leadlijst en langere termijn > 3 jaar aan de hand van de behoefte ramingen zoals deze zijn opgesteld door externe deskundige partijen.

Verder merken wij op dat een aantal beleidsstukken zoals de detailhandelvisie, nota grondbeleid en de woonvisie zijn vastgesteld of op dit moment worden geactualiseerd.

Ten slotte worden naar verwachting op korte termijn een aantal nieuwe grondexploitatie complexen geopend. In dit kader is het van belang om te vermelden dat voor opname in het MPG 2021 de besluitvorming door de gemeenteraad moet zijn afgerond voor afloop van het kalenderjaar. Mochten de opzetten niet in het begrotingsjaar worden vastgesteld kunnen en mogen deze niet worden verwerkt in de jaarstukken 2020 (en derhalve niet in het MPG 2021).

Voor de fiscale ontwikkelingen ten aanzien van het grondbedrijf en de Vaststellingsovereenkomst met de fiscus zijn afspraken met de fiscalisten van de gemeente en van Deloitte gepland in december 2020 en komen wij in ons accountantsverslag op terug.

2. Opvolging eerdere jaren

2. Opvolging eerdere jaren

IT Bevindingen

Bevinding 2019

In de boardletter van 2019 hebben wij het belang van het uitvoeren van de IT-audit toegelicht. Tevens hebben wij uw college geadviseerd om de opvolging van de (interne) GAP-analyse inzichtelijk te maken. Als gevolg van de IT-bevindingen hebben wij aangegeven dat wij niet kunnen constateren of wij voor onze controlewerkzaamheden gebruik kunnen maken van de IT-omgeving. Als gevolg daarvan zullen wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitvoeren.

Status interim-controle 2020

De IT-audit over de eerste kwartalen is volgens planning uitgevoerd en heeft geresulteerd in een rapportage per kwartaal die besproken is met de relevante stakeholders. De aandachtspunten die hieruit voortkwamen worden door ICTAR opgepakt en door Audit betrokken bij haar controle. Ook hierover wordt richting het management van ICTAR gerapporteerd.

Vooralsnog zijn geen harde fouten of onzekerheden geconstateerd. Als aandachtspunt benoemen wij de tijdige en volledige uitvoering van interne controles in de 2^e lijn werkzaamheden, zoals review op toegekende autorisaties, die worden uitgevoerd binnen de afdeling ICTAR. Uit de interne IT-audit zoals die is uitgevoerd, is gebleken dat de tijdigheid en nauwkeurigheid van deze werkzaamheden, in het bijzonder voor proces, planning en kwaliteit van de werkzaamheden, extra aandacht behoeven. Wij onderschrijven dit aandachtspunt.

Wij hebben samen met de ambtelijke organisatie afgesproken een gezamenlijke inventarisatie uit te voeren ten aanzien van uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van de IT-audit.

Risicomanagement en frauderisico analyse

Bevinding 2019

In de boardletter van 2019 hebben wij aangegeven dat uw gemeente de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt ten aanzien van het risicomanagement. Op dat moment onderzocht u welke richting u in het kader van het risicomanagement op wilt gaan. Wij hebben geadviseerd om uw Kadernota Reserves en voorzieningen en kadernota Integraal Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Verder hebben wij u geadviseerd een integrale afweging te maken van het strategisch financieel beleid, en de gemeenteraad hierin actief te betrekken.

Daarnaast hebben wij u geadviseerd om de frauderisicoanalyse niet alleen jaarlijks te actualiseren, maar ook te delen en te bespreken met de gemeenteraad. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat onderzocht wordt hoe het gesprek met de gemeenteraad ingevuld zal worden.

Status interim-controle 2020

De ambitie van de gemeente is om in 3 jaar door te groeien naar het hoogste volwassenheidsniveau ten aanzien van het risicomanagement. Het gesprek met de raad over frauderisico's zal hierbij ook een plek krijgen. Er wordt onderzocht hoe deze gesprekken het beste kunnen plaatsvinden. De actualisatie van de kadernota's Reserve en Voorzieningen en Kadernota Risicomanagement is afhankelijk van de voortgang van het project risicomanagement. De verwachting is dat de kadernota's worden aangepast nadat het project risicomanagement is afgerond, omdat dan pas de kaders bekend en definitief zijn.

2. Opvolging eerdere jaren

Grondexploitaties

Bevinding 2019

Op 29 mei 2019 oordeelde de Raad van State dat overheden het Programma Aanpak Stikstof (hierna: PAS) niet meer mogen gebruiken voor toestemmings- en vergunningverlening. Deze uitspraak heeft verschillende gevolgen voor zowel de toestemmings- en vergunningverlening, als voor de activiteiten die met het PAS waren vrijgesteld van de vergunningsplicht. De gemeente inventariseert momenteel wat hiervan de effecten zijn. Ten behoeve van de jaarrekening worden in het MPGA de grondexploitatieprojecten geactualiseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de actuele stand van zaken ten aanzien van de stikstofproblematiek.

Status interim-controle 2020

Wij hebben bij de jaarrekeningcontrole 2019 vastgesteld, dat rekening is gehouden met de actuele inschattingen ten aanzien van de stikstofproblematiek. Overigens merken wij op dat op dit moment de impact beperkt is, omdat actieve grondexploitaties passend zijn binnen de huidige bestemmingsplannen. De stikstofproblematiek gaat in het bijzonder spelen bij het wijzigen van bestemmingsplannen en het openen van nieuwe grondexploitatie projecten.

Sociaal domein

Bevinding 2019

Afgelopen jaren is uw gemeente geconfronteerd met onverwachte tekorten binnen de begroting van het sociaal domein. Het college heeft als reactie daarop een bestuursopdracht geformuleerd om meer inzicht te krijgen in de ontwikkelingen vanuit het sociaal domein. Vanuit ons is deze ontwikkeling als een goede ontwikkeling bestempeld. Het college heeft daarop aangegeven dat de bevinding wordt onderschreven en dat er voor 2020 een ambtelijke invulling wordt gegeven aan de bestuursopdracht.

Status interim-controle 2020

Per september 2020 is er een stuurgroep en kernteam gevormd om de voortgang van de verschillende deelopdrachten binnen de bestuursopdracht te bewaken en ook de samenhang met de andere lopende projecten te borgen. Deze bestuursopdracht richt zich op het op orde brengen van de huidige bedrijfsvoeringsprocessen en informatievoorziening binnen zorg & welzijn, maar ook op de benodigde doorontwikkeling van de organisatie om meer grip te krijgen op de uitgaven binnen het sociaal domein. Verwacht wordt dat de meeste deelopdrachten eind 2020 zijn afgerond. In ons accountantsverslag 2020 zullen wij de status hiervan rapporteren.

Invoeren bestellen in omloop

Bevinding 2019

In onze boardletter van 2019 hebben wij aangegeven dat er op dat moment nog geen uitspraak kan worden gedaan over de implementatie van het project bestellen in omloop (BIO). Het college heeft toegelicht dat BIO vanwege de technische complexiteit nog niet volledig is geïmplementeerd.

Status interim-controle 2020

Er heeft een succesvolle technische-, functionele en gebruikersacceptatietest plaatsgevonden. Op basis hiervan vinden de voorbereidingen plaats voor het doorzetten naar de productieomgeving.

3.Rechtmatigheids- verantwoording voor gemeenten

3. Rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten

Rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten

Actuele ontwikkelingen bij de ontwikkelingen en implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording.

Uw gemeente moet naar verwachting vanaf het boekjaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken. De Tweede Kamer behandelt het wetsvoorstel in december 2020. De tekst van de rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarrekening opgenomen moet worden, is reeds gepubliceerd door de commissie BBV. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag komt een nadere toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording. De commissie BBV komt naar verwachting eind 2020 met een publicatie over wat in deze toelichting minimaal verplicht is en wat verder in de toelichting opgenomen kan worden.

De **uitgangspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording** zijn als volgt:

- De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening. Dit is een te hanteren standaardtekst waarin alleen op hoofdlijnen eventuele onrechtmatigheden boven de zogenaamde verantwoordingsgrens moeten worden opgesomd.
- De toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording komt in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag. Het college heeft hier meer vrijheid om eventuele onrechtmatigheden toe te lichten.
- De gemeenteraad stelt een verantwoordingsgrens tussen 0% en 3% vast. De verantwoordingsgrens is het bedrag waarboven het college de raad moet informeren over geconstateerde fouten en onduidelijkheden inzake rechtmatigheid.
- De scope is gelijk aan de financiële rechtmatigheid zoals nu reeds is uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Het gaat alleen om de rechtmatigheidscriteria die geen getrouwe beeldcriteria zijn (voorwaarden-, begrotings-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik-criterium).

Onderstaand zijn de voornaamste **gevolgen voor de accountantscontrole** opgenomen:

- De accountant verklaart dat de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (met 1% goedkeuringstolerantie). Deze verklaring wordt onderdeel van het getrouwheidsoordeel. Het separate oordeel over rechtmatigheid, zoals we dat kennen in de huidige controleverklaring, vervalt vanaf 2021.
- Rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden hebben geen effect meer op het oordeel van de accountant. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft van de rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden, uitgaande van de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens, heeft dit invloed op het accountantsoordeel in de controleverklaring.

De voornaamste **gevolgen voor de gemeente** zijn:

- Het college van uw gemeente treedt in overleg met de raad over de te hanteren verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording.
- Uw gemeente identificeert de belangrijkste rechtmatigheidsrisico's in aansluiting op de toetsingscriteria, en neemt deze op in een controleplan. Voorts moet worden bepaald op welke wijze deze rechtmatigheidsrisico's worden afgedekt (via systeemgerichte en gegevensgerichte (verbijzonderde) controles). Het controleplan moet met het college van B&W worden afgestemd en structureel worden ingebed in de P&C-cyclus.
- Uw gemeente dient rekening te houden met eventuele verbonden partijen (m.n. gemeenschappelijke regelingen) waarvan de fouten en onzekerheden meegenomen moeten in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Dit geldt met name voor gemeenschappelijke regelingen die taken in mandaat uitvoeren, zoals het geval is bij serviceorganisaties (belastingen, salarissen) en bij gemeenschappelijke regelingen die zich richten op de uitvoering van de Participatiewet.

3. Actuele ontwikkelingen

Rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten (slot)

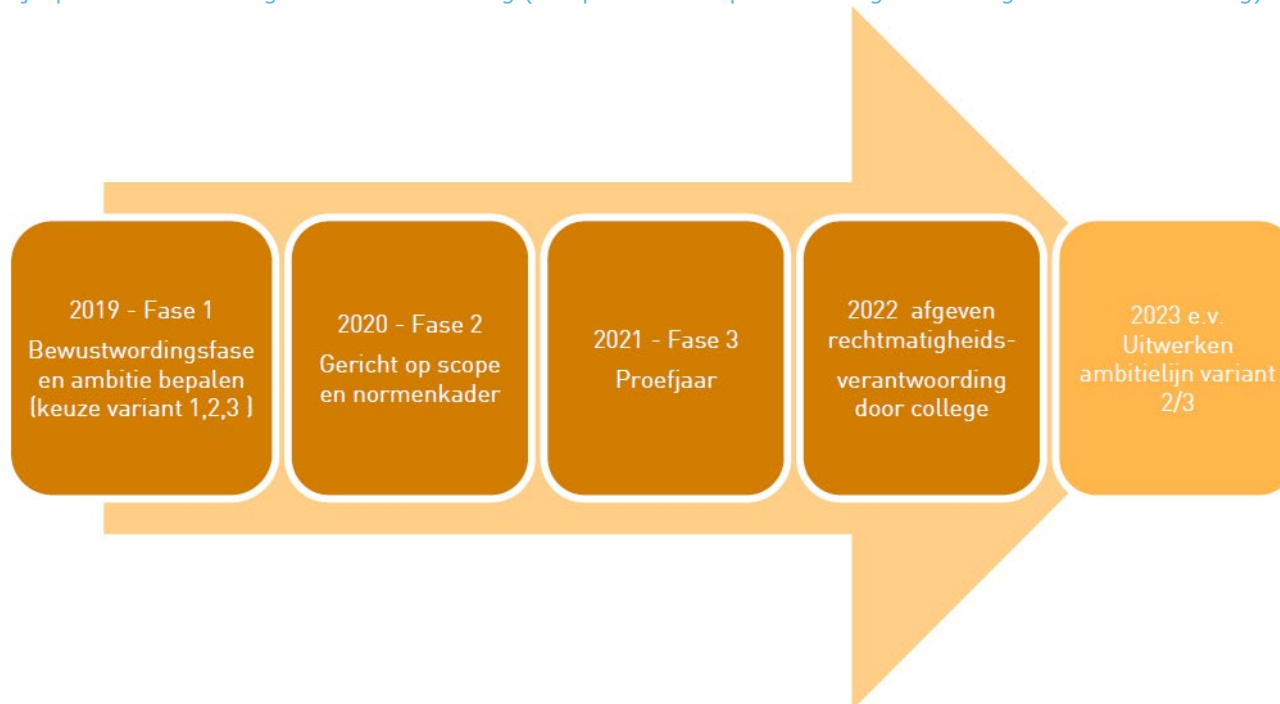
Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording gemeente Almere

De rechtmatigheidsverantwoording vraagt om verankering van een breed scala aan activiteiten binnen uw organisatie en u vraagt daarom actieve ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie. U heeft een plan van aanpak opgesteld waarin de ontwikkelingen en het tijdsplan voor de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen.

Wij hebben kennis genomen van uw plan van aanpak. Tevens hebben wij een aantal ambtelijk betrokkenen inzicht gegeven in de rechtmatigheidscontrolewerkzaamheden die wij jaarlijks uitvoeren. Deze zijn integraal opgenomen in het plan van aanpak.

U wordt voorgesteld om de verantwoordingsgrens op 1% te houden, zoals de accountant dit nu ook hanteert. Verder wordt aangegeven dat een hogere verantwoordingsgrens leidt tot mindere transparante en diepgaande informatie.

Tijdsplan van rechtmatigheidsverantwoording (uit: plan van aanpak invoering rechtmatigheidsverantwoording)

Bijlage

Reikwijdte van onze
werkzaamheden

Bijlage A - Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2020, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente Almere, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en voor zover mogelijk en efficiënt het testen van de interne beheersingsmaatregelen die zijn gerelateerd aan en relevant zijn voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne controle-omgeving die relevant is voor onze oordeelsvorming over de jaarrekening.

De boardletter is gebaseerd op onze interim-controle als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2020. Volledigheidshalve merken wij op dat onze controlewerkzaamheden, analyse en evaluatie zijn uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2020.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door ons als accountant van de gemeente Almere toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

De risico-inschattingen hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt deze daarom niet noodzakelijkerwijs alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om een fraudeonderzoek bij de gemeente Almere uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen hebben geconstateerd en observaties hebben gerapporteerd dan die welke nu zijn opgenomen in de boardletter.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms and their related entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 286,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.